

- Eliade M.: Sacrum a profanum. O istocie religijności. Przeł. R. Reszke. Warszawa: Wyd. KR 2008.
- Freud S.: Totem i tabu. Przeł. M. Poręba, R. Reszke. W: Dzieła. T. 4. Warszawa: Wyd. KR 2009 s. 241-376.
- Galińska E.: Inne techniki psychoterapii. Psychodrama. W: Psychoterapia. Teoria. Red. L. Grzesiuk. Warszawa: Eneteia – Wydawnictwo Psychologii i Kultury 2005 s. 517-530.
- Geertz C.: Interpretation of Cultures. New York: Basic Books 1973.
- Girard R.: Sacrum i przemoc. Przeł. M. Plecińska, J. Pleciński. T. 1-2. Poznań: Brama 1993-1994.
- Girard R.: Things Hidden since the Foundation of the World. Trans. S. Bann, M. Metteer. Stanford: Stanford Univ. Press 1987.
- Lévi-Strauss C.: Pojęcie struktury w etnologii. W: Antropologia strukturalna. Przeł. K. Pomian. Warszawa: Wyd. Aletheia 2009 s. 275-320.
- Lévi-Strauss C.: Struktura mitów. Antropologia strukturalna. Przeł. K. Pomian. Warszawa: Wyd. Aletheia 2009 s. 207-232.
- Malewski J., Pawlak J., Strzelecka H.: Psychodrama – teoria i praktyka. „Studia Socjologiczne” 4:1967.
- Malinowski B.: Argonauci Zachodniego Pacyfiku. Relacje o poczynaniach i przygodach krajozców z Nowej Gwinei. W: Dzieła. T. 3. Warszawa: PWN 1987.
- Moreno J.L.: Die Grundlagen der Soziometrie. Wege zur Neuordnung der Gesellschaft. Köln: Westdeutscher Verlag 1954.
- Moreno J.L.: Psychodrama und Soziometrie. Essentielle Schriften. Köln: Moll und Eckhardt 1989.
- Pilkiewicz M.: Socjometryczna skala akceptacji jako technika badania pozycji jednostki w nieformalnej strukturze grupy. „Psychologia Wychowawcza” 1:1969.
- Røine E.: Psychodrama. O tym jak grać główną rolę w swoim życiu. Przeł. S. Łęcki. Zabrze: Wyd. Medycyna i Edukacja 2005.
- Staszewicz S., Tomczak K.: Psychodrama w psychoterapii. Ujęcie poznawczo-behawioralno-społeczne. Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2012.
- Turner V.: Proces rytualny. Struktura i antystruktura. Przeł. E. Dzurak, J. Tokarska-Bakir. Warszawa: PIW 2010.
- Witzel M.: The Origins of the World's Mythologies. New York: Oxford Univ. Press 2012.

METODA PSYCHODRAMATYCZNA WE WSPÓŁCZESNYCH BADANIACH ANTROPOLOGICZNOKULTUROWYCH

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest badawcza przydatność psychodramy jako procedury w badaniach z zakresu antropologii kultury. Współczesna niedostępność etnologicznych form życia społecznego będących tradycyjną przestrzenią badań etnologicznych zmusza do pytania o nowe metody badawcze, dzięki którym można oryginalnie zinterpretować zgromadzony już materiał badawczy. Stworzona przez Jakobiego Moreno psychodrama jest uznaną metodą leczniczą stosowaną przede wszystkim w psychoterapii. Będąca ważnym aspektem psychodramy metoda socjometryczna została uznana przez Lévi-Straussa jako ciekawa metoda mogąca służyć wypracowaniu statystycznych modeli czasu i przestrzeni w badaniach strukturalnych. Artykuł stawia pytanie, czy postrzegana w świetle Girardowskiej teorii kultura może być wyjaśniana dzięki dramatycznemu odtwarzaniu skryptów kulturowych takich jak mity i rytuały i ich socjometrycznej analizie. Odpowiedź na tak postawione pytanie jest ambiwalentna: z niewątpliwą szansą jaka może łączyć

się z zastosowaniem oryginalnej procedury badawczej idą w parze wątpliwość związane z hipotetycznym charakterem Girardowskiej teorii kultury oraz z etycznymi pytaniami rodzącymi się w kontekście eksperymentu zakładającego ingerencję w ludzką psychikę.

Streścił ks. Piotr Pasterczyk

Słowa kluczowe: psychodrama, metoda, antropologia, mit, rytuał.

THE INTERPRETATIVE POTENTIAL OF PSYCHODRAMA IN ANTHROPOLOGICAL RESEARCH

S u m m a r y

This article examines the interpretive potential and pertinence to anthropological research of dramatic re-enactments of certain, potentially revelatory cultural scripts, particularly myths and rituals, in a manner more commonly associated with a psychotherapeutic technique called 'psychodrama.' If it is true, as René Girard has claimed, that 'globalization' makes original ethnographic research in isolated human groups nearly impossible today, the creative application to existing anthropological materials of new interpretive procedures may open fresh perspectives. The so-called 'psychodrama' of Jakob Levi Moreno is perhaps more widely known as a psychotherapeutic technique, yet its use in anthropological research to yield socio-metric data has been recognized as well. Socio-metric procedures were used, for an example, by Claude Lévi-Strauss in working up statistical models of time- and space-perception. This article considers the use of 'psychodrama' in the interpretation, particularly, of cultural scripts like myths and rituals. While the author finds that such an approach lends itself to a Girardian theory of culture, the application of 'psychodramatic' techniques in the interpretation of myths and rituals will be complicated both by the hypothetical character of Girard's theory and the inevitable interventions of individual human psyches.

Summarised by Rev. Piotr Pasterczyk

Key words: psychodrama, method, anthropology, myth, ritual.